

Lithopsarterne: lette - hvis man behandler dem rigtigt!

Tekst og foto: F. Bartig



Reddet fra byggemarkedets van(d)alisme.
Bemærk kalkudfældninger på bladene - spor efter fordampet ledningsvand. *Lithops* skal vandes nedefra.



De gamle blade er saftspændte.
Her må ikke vandes.

Jeg bor ved siden af et stort byggemarked med en gartnerafdeling. Som regel har man her et bredt udvalg af sukkulenter til salg. *Lithops* blandt andet. Således sidste forår et stort parti - meget fine planter. Problemet var, at planterne var nyvandede. De var nærmest sjaskvåde. På den tid af året skal *Lithops* være knastørre. Adskillige af disse store, sikkert 4-5 år gamle planter, var allerede rådne. Sikke et spild! Jeg kontaktede personalet, som imidlertid var uinteresset i at modtage belæring fra mig. Jeg tog 3 potter med hjem. Der var 3 planter i hver potte. Jeg tog planterne ud af potterne, delte dem og lagde dem til tørre. Et par stykker rådne, men det lykkedes at redde resten.

Jeg led under den vildfarelse, at alle kaktusforeningens medlemmer var klar over, hvordan *Lithops* skal behandles, men under generalforsamlingen i Østjyllandskredsen 2013 talte jeg med et par stykker, som havde haft problemer med planterne. Det viste sig, at de havde vandet deres *Lithops* forkert. Når planterne hen på sensommeren har blomstret, skal man indstille vandingen. Om efteråret er det nye bladpar, usynligt for beskueren, begyndt at udvikle sig,

og processen fortsætter gennem vinteren og det tidlige forår. De nye bladpar henter det vand og den næring, de skal bruge, i de gamle blade. Man må for alt i verden ikke vande planterne på dette tidspunkt. Sidst på vinteren og tidligt på foråret kan planterne meget vel være rynkede og se triste ud, men undskyld jeg gentager det: de skal ikke have vand.

Sidst i marts først i april alt efter hvordan vinteren og foråret har artet sig, bryder det nye bladpar frem mellem de to gamle blade. I begyndelsen er de nye blade naturligvis en del mindre end de gamle, som skrumper i takt med, at de afleverer deres indhold af vand og næring til næste generation. Medens de nye nu synlige blade vokser på de gamles bekostning, må man ikke give vand - heller ikke selv om denne periode kan være langvarig. Processen kan være tilendebragt sidst i april, men jeg har oplevet først at kunne vande én og anden i begyndelsen af juli måned. Når de gamle blade har afleveret alt indhold til de nye, omslutter de de nye blades basis som to tørre, papirtynde skæl. De unge blade er nu næsten lige så store, som de gamle var, de er saftspændte, og deres farver er klare og smukke. Det er på det tidspunkt, man skal fotografere sine *Lithops*! Når man kan se, at bladene er ved at miste saftspændingen, d.v.s. når bladenes overflade bliver en smule rynket, så skal planterne have vand.

Jeg dyrker mine *Lithops* i hvidglaserede 10 cm potter placeret i tilsvarende underskåle. Uden at



**De nye blade er fuldt saftspændte.
De gamle er ikke helt indtørrede - det er endnu for tidligt at vande.**



**De gamle blade er helt indtørrede.
I dette stadium skal planterne vandes, som beskrevet.**

fjerne potten fylder jeg underskålen op til kanten med vand. *Lithops* har meget fine trevlerødder, som ofte er rigt forgrenet i bunden af potten, og planterne reagerer meget hurtigt på en vanding. Potterne står tæt ved glasset, og når solen skinner, er planterne fuldt ud eksponeret. Skønt hvide kan potten blive meget varme, men planterne tåler det. Under disse forhold vander jeg, som beskrevet, ca. én gang om ugen.



Blomstrede *Lithops* sp.

(formodentlig *L. karasmontana*. Lithopsarterne er ikke helt lette at bestemme, hvis man har købt dem uden etiket).



Lithops i blomst. Efter blomstringen indstilles vandingen.

I dårligt vejr ser jeg tiden an - der kan let gå 14 dage mellem vandingerne. En tommelfingerregel, som jeg ikke selv har fundet på, siger: er du i tvivl, så la' vær'. I løbet af sommeren vander jeg 3-4 gange med en næringsopløsning af en styrke svarende til det halve af det anbefalede til "normale" pottedplanter. Jeg har dyrket *Lithops* i en lille snes år nu, og mine planter ser

ud til at trives - for det meste. Én art driller mig: *Lithops otzeniana*. 2 gange har jeg forsøgt med samme sørgelige resultat. Bjarne Kjempff mener, man har ret til et 3' die forsøg. Jeg vil overveje det.

Tidligere voksede mine planter i en jordblanding af grus og leca-blandet sand tilsat en smule pottemuld fra byggemarkedet. Det gik udmærket. Nu benytter jeg en blanding af pimpsten (den vare tyskerne og Peter Brandt kalder "bims"), lerjord og en smule humus. Det går også fint. Det vigtigste krav til voksemediet er vel, at det skal kunne suge vand op fra underskålen uden at være for kompakt.

Om sommeren kan luftens temperatur på min altan, hvor planterne står, snige sig op på 40°C, når solen skinner. Temperaturen i potterne er sikkert højere. Om vinteren ligger temperaturen omkring 10°C men kan i langvarige kolde perioder falde til 6-7°C. Planterne tåler disse ekstremer men kræver dem næppe. En lys og kold/kølig vinteropbevaring er dog nok forudsætningen for et naturligt genemløb i planternes årscyklus.

Da jeg første gang stødte på Aizoacéslægten *Lithops* faldt jeg pladask for planterne - de er jo ganske bedårende. Men mennesker ser forskelligt på tingene, og engang, jeg præsenterede et nyt kvindeligt bekendtskab for et par af de smukkeste arter, sagde hun blot: "Jeg synes, de ligner hæmoroïder".